

ASSAIG

El Moisès català de Bernat Dedéu

Sempre és bo de recordar que si els homes hem fet un pacte de convivència és precisament per no haver de liquidar-nos els uns als altres.

Mateu Sagarra

@MateuSagarra

@mateusagar.

13/02/2024

Faves Tendres #209

En un racó del Jardí Romàntic de l'Ateneu Barcelonès, el filòsof Bernat Dedéu encara està acabant el seu puret mentre la Sala Verdguer ja ha completat l'aforament. S'hi presenta el seu primer assaig: *No mataràs* (Fragmenta). Els treballadors de la sala demanen als joves que seguin al terra o s'estiguin dempeus perquè la gent més gran —una probable majoria— puguin ocupar les cadires. Quan Dedéu finalment arriba, no pot evitar somriure amb els ulls il·luminats, sorprès per l'èxit d'assistència de la presentació. L'acompanyaran l'escriptora Anna Punsoda, editoria de la col·lecció de Fragmenta de la qual forma part el llibre, i el filòsof Jordi Graupera.

«Avui he llegit *No mataràs* de Bernat Dedéu». Graupera comença la seva intervenció parodiant l'Illa de Maians, el pòdcast de literatura que l'autor presenta des de la Llibreria Ona. La sàtira amigable li és útil a Graupera per resumir de què va el llibre i per fer-nos entendre que el filòsof ateneista ja ha cultivat un estil de prosa pròpia i fàcilment

identificable, que és la mateixa prosa amb què ha escrit el llibre. Dedéu sap que juga a casa, i quan li toca parlar no pot evitar d'evocar «el primer fill» que va tenir, que no és l'assaig de Fragmenta sinó la candidatura Ordre i aventura, que va quedar segona a les eleccions de l'Ateneu del 2017.

No mataràs és un llibre que s'ha de llegir a poc a poc, perquè està ple d'idees molt atractives però també molt sintetitzades. L'autor comença recordant la sanguinària història de l'Èxode, per explicar-nos que la pulsio de matar és inherent a l'home i que si alguna cosa aprèn Moisès del seu Creador és que l'alliberament dels hebreus s'aconsegueix gràcies a la violència i a l'assassinat. El cinquè manament, per tant, és summament contradictori. Als més despistats els recomano que abans de llegir l'assaig es mirin l'emblemàtica pel·lícula de Els deu manaments, on Charlton Heston i Yul Brinner, dos mascles alfa del segle XX, es baten en un memorable duel interpretatiu entre profeta i faraó.

— **Amb tot, és sorprenent que en cap moment del llibre aparegui la paraula Catalunya. Sembla mentida com el lector català relaciona qualsevol lectura amb el conflicte polític.** —

Un cop plantades les bases, Dedéu segueix explicant la història de Moisès a partir del contractualisme de Thomas Hobbes. Sempre és bo de recordar que si els homes hem fet un pacte de convivència és precisament per no haver de liquidar-nos els uns als altres. I és així com, amb el pas del temps i un Estat que mata per nosaltres, ens anem tornant cada vegada més pacifistes perquè oblidem què és el que ens ha dut fins aquí. I de Hobbes passem a les teories de Peter Sloterdijk: Dedéu constata com els humans cerquem continuament unes esferes de supervivència. Unes bombolles de tranquil·litat per evitar l'enfrontament que, segons el filòsof barceloní, actualment es fan paleses en la tecnologia. Per això, a les últimes pàgines, Dedéu cavil·la sobre el suïcidi i les xarxes socials, on hi troba un paral·lelisme prou interessant: «Quina és la raó primera que em duu a continuar en el món?» s'acaba preguntant. I suggereix que si encara ens deixem consumir —és a dir, matar lentament— pel telèfon mòbil i la «bullanga virtual», és que encara no hem trobat una resposta adequada a la pregunta.

Amb tot, és sorprenent que en cap moment del llibre aparegui la paraula Catalunya. Sembla mentida com el lector català —especialment en els darrers set anys— relaciona qualsevol lectura amb el conflicte polític. Queda palès, però, que a Dedéu li interessa l'arc de personatge que fa Moisès perquè passa de ser un «bon salvatge mig autista» —talment un processista— a un home polític que entén que ha de lluitar sense miraments. L'assagista ho sap i així deixa que la metàfora s'esdevingui de manera automàtica, sense concrecions.

Tots pensem en el mateix quan l'autor ens parla d'un poble que professa la moral de l'esclau, o d'un profeta insegur a qui ningú escolta fins que les coses es posen violentes. Dedéu, al cap i a la fi, busca amb aquest llibre treure'ns de l'estultícia, o si més no de l'autoengany: «Els catalans pequem de creure que tenint la raó el món ens farà cas» exclama el filòsof entre les rialles del públic de la Sala Verdaguer. Acabada la presentació, la gent surt a fora i s'escampa per l'entrada de l'Ateneu, on els espera una gran taula amb botifarra blanca i llardons. És Dijous Gras i hi ha gana.